Corectitudine gramaticală şi licenţă poetică

Folosirea lui "care" în loc de "pe care" este expresia tendinței de reducție lingvistică. Atunci când se spune "cartea care am citit-o" se subînțelege "cartea citită de mine" (care carte? cea citită de mine). "Pe" este resimțit ca un balast/exces, iar forma fără "pe" poate fi substituită de "cartea citită de mine" .

Ironic, din punct de vedere al gramaticii corecte vizavi de mesaj, în poezia Limba noastră, Al.Donici scrie:

Limba noastră-i limbă sfîntă
limba vechilor cazanii
Care-o plîng și care-o cîntă
pe la vatra lor țăranii

Riguros, "licența poetică" nu s-ar justifica. Mă îndoiesc însă că Donici a aplicat vreo licență.

Să privim și câteva din "licențele" eminesciene:

planeții toți îngheață
gîndiri arhitectonici
gigantici piramide
prăzi trecătoare a morții eterne
poveștile-i feerici
zilele poetici
flori palizi
halele oceanici
fulgeri lungi
fulgeri fricoșate

valuri spumînzi și gemători
rime splendizi
ocări frenetici
blînd năluc

a cerului mii stele
a popoarelor ecouri
Ascult la a valului cînt
Unda spumă, vîntul trece
vocea cea măreață/A undelor teribili
ruinele sfărmate/A lumii-mi dinăuntru
a malurilor arbori
umbre-a sclavelor popoare
Să treacă ale lumii curs mizer
Cînd moare a lui suflet
Arfa a cărei sunet e turbur
a cerului stele albe
a cerului aer moale
a ei patimi

Pe rîul dorului, mînat de vînture,/.../Pe-un vas cu vîslele muiate-n cînture
de dorure plin
e în ceriure/Un dumnezeu
gîndure de dor

ochiul lumii cei antice
zilei cei de azi
mării cei albastre

din brațele-mi te-ai smult

multă vreme au trecut
ea uitat-au poate/Aste foi de dînsa scrise
S-oglindă în umedul val/O stîncă
a lumei valuri și șoapte/Este durere
Încurcatele sofisme nu explic a ta ființă
În fruntea lui e strînsă un ev de-nțelepciune
Era vremi acelea
unii țese haina vremei

(Mihai Eminescu, Poezii. Proză literară, vol.I, Ediție de Petru Creția, Ediția a II-a, revizuită și adăugită, Editura Cartea Românească, 1984)

Ideea acestor rânduri nu este de a promova anarhia lingvistică. Atrag însă atenția asupra pedanteriei arogante a unor "gardieni" ai "corectitudinii" limbii, care nu înțeleg că aici nu există legi similare celor din fizică și care aplică fenomenului lingvistic o logică străină unui fenomen viu.

Cristi V. Andrei